

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ต้องการยกระดับความเป็นอยู่ของคนให้ดีขึ้น จึงมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศจากเศรษฐกิจที่เน้นทางด้านเกษตรกรรมเป็นเศรษฐกิจที่เน้นทางด้านอุตสาหกรรมแทน และสิ่งที่ตามมา คือ มีการนำเข้าสินค้าทุนเข้ามาเพื่อใช้เป็นปัจจัยในการผลิตและการลงทุน

เมื่อพิจารณาโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศของไทย พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2533-2540 ไทยประสบกับปัญหาการขาดดุลการค้ามาตลอดและเริ่มเกินดุลการค้าในปี พ.ศ. 2540 แต่มีแนวโน้มการเกินดุลในมูลค่าน้อยลง ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนโดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 แล้วมีมากถึงร้อยละ 31 ของการนำเข้าสินค้าทั้งหมด และในการวิจัยครั้งนี้จะเน้นศึกษากับประเทศที่ประเทศไทยมีสัดส่วนมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนเข้ามามากที่สุด ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสหรัฐอเมริกา

วัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของปัจจัยที่ผลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนของประเทศไทยโดยการศึกษาเชิงพรรณนา และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนของประเทศไทยจากประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐ โดยการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งมีการทดสอบความนิ่งของข้อมูลโดยการทดสอบ Unit Root ที่เรียกว่า “Augmented Dickey Fuller” หรือ “ADF” Test และการทดสอบ Cointegration ของ Johansen and Juselius เพื่อดูความสัมพันธ์ในเชิงดุลยภาพระยะยาว และค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้รับจากการประมาณค่าก็จะแสดงถึงอิทธิพลของตัวแปรนั้น ๆ ที่มีต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนแต่ละประเทศว่าเป็นอย่างไร ซึ่งปัจจัยที่กำหนดให้มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนของประเทศไทยนั้น มี 5 ปัจจัย คือ 1. อัตราแลกเปลี่ยน 2. ราคาเปรียบเทียบ 3. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง 4. การลงทุนภายในประเทศที่แท้จริง 5. อัตราดอกเบี้ยของประเทศคู่ค้า

โดยมีขอบเขตในการวิจัย คือ เดือนแรกของปี พ.ศ. 2533 ถึงเดือนสุดท้ายของปี พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเดือนแรกของปี พ.ศ. 2541 ถึงเดือนสุดท้ายของปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และประเทศคู่ค้าที่ทำการศึกษา คือ ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกา

ซึ่งจากผลการศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนของประเทศไทย ทั้ง 4 แบบจำลอง มีตัวแปรที่มีลักษณะ Non-Stationary ที่ค่าระดับ (At Level) ประกอบอยู่ด้วย ดังนั้น จึงทำการประมาณค่าแบบจำลองโดยการใช้วิธีการ Cointegration Analysis ที่เสนอโดย Johansen and Juselius และผลการศึกษาเป็นดังนี้

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนของประเทศไทยจากประเทศญี่ปุ่นในช่วงก่อนและหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540

ปัจจัยอัตราแลกเปลี่ยนในช่วงก่อนการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอัตราแลกเปลี่ยนไม่มีความสัมพันธ์กับอุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนจากประเทศญี่ปุ่น แต่ในช่วงหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนั้นมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้ามเช่นเดียวกับปัจจัยราคาเปรียบเทียบและราคาเปรียบเทียบในช่วงนี้ก็มีผลกระทบต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนจากประเทศญี่ปุ่นนั้นเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงก่อนการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ นั้นเป็นเพราะว่าในช่วงหลังนี้ เศรษฐกิจของประเทศไทยได้ชะลอตัวลงอย่างมาก ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจึงทำให้อัตราแลกเปลี่ยนและราคาเปรียบเทียบจึงมีความสำคัญในการตัดสินใจในการนำเข้าสินค้าทุนจากประเทศญี่ปุ่น นั่นคือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนอ่อนค่าลงและราคาเปรียบเทียบเพิ่มขึ้น ทำให้อุปสงค์ในการนำเข้าสินค้าทุนจากประเทศญี่ปุ่นลดลง ส่วนปัจจัยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงนั้น พบว่า จากการที่ภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของประเทศมีความจำเป็นใช้สินค้าทุนที่มีเทคโนโลยีสูงจากต่างประเทศ ดังนั้น ถึงแม้ว่ารายได้ที่แท้จริงของประเทศจะลดลงก็ยังคงมีความต้องการนำเข้าสินค้าทุนจากประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น ส่วนในช่วงหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนั้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจาก การที่รัฐบาลต้องการฟื้นฟูประเทศจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ดังนั้น เมื่อรายได้ที่แท้จริงของประเทศเพิ่มขึ้น อุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนจากประเทศญี่ปุ่นก็เพิ่มขึ้น แต่ในปัจจัยการลงทุนภายในประเทศที่แท้จริง พบว่า ในช่วงก่อนการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนั้นรัฐบาลมีการส่งเสริมการลงทุนในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประเทศจึงทำให้มีความจำเป็นต้องการในการนำเข้า

สินค้านำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นตามการลงทุนภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น ส่วนในช่วงหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนั้น ประเทศญี่ปุ่นมีนโยบายที่จะใช้เงินส่วนประกอบที่ผลิตในประเทศไทยมากขึ้น ทำให้สินค้านำเข้าเข้ามาพร้อมกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นลดลง ดังนั้นเมื่อมีการลงทุนภายในประเทศเพิ่มขึ้น อุปสงค์การนำเข้าสินค้านำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นจึงลดลง และสุดท้ายปัจจัยอัตราดอกเบี้ยของประเทศญี่ปุ่น พบว่า จากการที่ในช่วงก่อนการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนั้นรัฐบาลมีนโยบายการลงทุนต่าง ๆ ออกมามากมาย จึงทำให้อุปสงค์การนำเข้าสินค้านำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นนั้นเพิ่มขึ้น แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยของประเทศญี่ปุ่นลดลงก็ตาม แต่ในช่วงหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่ออัตราดอกเบี้ยของประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น ความต้องการนำเข้าสินค้านำเข้าก็เพิ่มขึ้นตาม

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้านำเข้าของประเทศไทยจากประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงก่อนและหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540

เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจขึ้นในปี พ.ศ. 2540 การตอบสนองของอัตราแลกเปลี่ยนและราคาเปรียบเทียบต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้านำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกานั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ในช่วงหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนี้รัฐบาลมีการนำมามาตรการต่าง ๆ เข้ามาใช้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ดังนั้น ไม่ว่าอัตราแลกเปลี่ยนและราคาเปรียบเทียบจะเพิ่มขึ้นแต่ก็มีความจำเป็นต้องนำเข้าสินค้านำเข้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อมาใช้เป็นปัจจัยในการผลิต ส่วนในปัจจัยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงและการลงทุนภายในประเทศที่แท้จริงนั้น พบว่า ในช่วงหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนี้การตอบสนองของรายได้ที่แท้จริงและการลงทุนภายในประเทศที่แท้จริงนั้นมีการตอบสนองต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้านำเข้าลดลง ทั้งนี้ก็เนื่องมาจาก ในช่วงนี้เศรษฐกิจชะลอตัวลงมาก ถึงแม้ว่ารายได้และการลงทุนภายในประเทศที่แท้จริงจะเพิ่มขึ้นแล้วทำให้อุปสงค์การนำเข้าสินค้านำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาก็เพิ่มขึ้นด้วยก็ตาม แต่ก็ทำให้อุปสงค์การนำเข้าสินค้านำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นนั้นก็เพิ่มขึ้นในขนาดที่น้อยกว่าในช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และสุดท้ายปัจจัยอัตราดอกเบี้ยของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ในช่วงก่อนการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนั้นอัตราดอกเบี้ยของประเทศสหรัฐอเมริกากับอุปสงค์การนำเข้าสินค้านำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ในช่วงหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนั้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากในช่วงนี้รัฐบาลมีนโยบายต่าง ๆ ออกมาเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องนำเข้าสินค้านำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกา

ดังนั้น แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยของประเทศสหรัฐอเมริกาจะลดลง แต่อุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนจากประเทศสหรัฐอเมริกาก็ยังเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษารุ่นนี้

รัฐบาลควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการผลิตสินค้าทุนที่มีเทคโนโลยีสูงเพื่อใช้เองภายในประเทศและเพื่อให้นักลงทุนหันมาใช้สินค้าทุนที่ผลิตขึ้นภายในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถลดอุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศลงได้ หรือเพื่อเป็นสินค้าส่งออกทำให้เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประเทศอีกทางหนึ่งได้ด้วย

ข้อเสนอแนะในการศึกษารุ่นต่อไป

1. เนื่องจากในการศึกษารุ่นนี้เป็นการศึกษาอุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนทั้งหมดจากประเทศคู่ค้าในแต่ละประเทศ โดยการมองเป็นภาพรวม ซึ่งไม่มีการแยกดูเป็นรายสินค้า ทำให้ผลการศึกษาที่ได้ อาจไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบที่แท้จริงของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนได้ชัดเจน ดังนั้น ในการศึกษารุ่นต่อไปจึงควรทำการศึกษาเป็นรายสินค้า เนื่องจากจะสามารถแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศได้ชัดเจนกว่า
2. ในการศึกษารุ่นนี้เป็นการศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว ดังนั้น ในการศึกษารุ่นต่อไปควรมีการศึกษาความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะสั้นด้วย เพื่อให้สามารถมองเห็นถึงการปรับตัวของอุปสงค์การนำเข้าสินค้าในระยะสั้น เมื่อตัวแปรอิสระต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลง
3. ควรมีการนำตัวแปรอื่น เช่น อัตราภาษีนำเข้า เข้ามาศึกษาเพิ่มเติม